

Iniziativa fa donn a la reputaziun da la Svizra

Il comité grischun cunter l'iniziativa d'autodeterminaziun ha envidà ad ina conferenza da medias

DA MARTIN CABALZAR

■ **Ilis adversaris da l'iniziativa han presentà ier a las medias lur arguments cunter l'iniziativa «dretg svizzer empè da derschaders esters» lantschada da la Partida populara svizra. Quest'iniziativa d'autodeterminaziun saja privlusa per la Svizra e stoppia perquai vegnir renviada, è stà lur messadi.** Il comité cunter l'iniziativa sa cumpona d'exponents da la pbd, pcd, pld, ps e verd-liberals. Medemmain represchentadas èn las partidas giuvnas e las associaziuns economicas sco l'Unìun grischuna d'artisanadi, Hotellerie-suisse Grischun, la Chombra commerciala e l'Unìun dals patrun.

Il ristg è memia grond

Cusseglier naziunal *Martin Candinas* (pcd) constatescha che products svizzers giudian ina buna reputaziun sin tut il mund. Tgi che lavuria cun noss pajais e cun nossas interpresas possia quintar cun resultats da fitg buna qualitad, products da precisiun e prestaziuns fidadas. Quest bun num saja il resultat d'ina lavur endinada e cuntinuanta. Da quel image positiv profiteschia er il chantun Grischun, saja quai noss turissem u nossa branscha d'export. Sche l'iniziativa vegness approvada pudessia quai sa midar en l'avègnir, avertescha Candinas. Actualmain saja la cooperaziun cun auters pajais, cun interpresas en l'exteriur e cun il martgà global reglada en passa 5000 contracts e cunvegns. Tras l'approvaziun da questa iniziativa vegnessia ina gronda part da quests contracts missa en dumonda,

quai che periclitassia sensiblmain la reputaziun da la Svizra sco partenari credibel e fidà. Ina desditga da tals contracts vegnessia a limitar sensiblmain l'abiltad d'agir da la Svizra en la politica d'economia e da l'exteriur e fissia da grond dischavantatg per la Svizra sco lieu economic. Per quest intent vegnia l'iniziativa era cumbattida da las organisaziuns economicas, di Candinas. Sco pajais pitschen entretschà en il martgà mundial saja la Svizra dependenta ch'ils contracts vegnian era respectads. «Quai che nus spetgain da noss partenaris vala dentant era per nus», ha punctuà Candinas. Cun l'approvaziun da l'iniziativa na saja quai betg garantì adina. Anzi, il cuntrari. L'iniziativa pudess era manar a la visada da la Convenziun europeica dals dretgs umans. Quai tant pli che la Svizra è la sedia da pliras instituziuns ed interpresas da renum sco il palaz da las Naziuns unidas a Geneva, la sedia dal comité internaziunal da la Crusch cotschna, l'organisaziun per la sanadad mundiala, l'ovra da fugitivs da l'Uno ed ulteriuras organisaziuns. Gist quellas instituziuns ch'hajan procurà a la Svizra reputaziun sin plaun internaziunal ed uschia augmentà las schanzas da cumpensar quai sin auters stgalims. L'iniziativa na saja ni d'interess per noss chantun ni per la Svizra. Ella fetschia donn a la reputaziun da la Svizra e stgaffeschia problems nua ch'ina dettia insumma betg tals.

Betg metter en dumonda retroactivamain tut ils contracts

Per il parsura da la Partida burgais-democratica *Beno Niggli* quinta quai che vala en

Placat dals adversaris da l'iniziativa per autodeterminaziun. MAD

la veta privata e professionala er en la politica. Tgi che marscha egoisticamain persul enstagl en il team sto la finala quintar da vegnir isolà. Il fatg che la Svizra exportescha annualmain rauba en la valor da 220,4 milliardas saja il resultat d'in'excelenta cooperaziun da la Svizra cun partenaris sin tut il mund. Las numerusas cunvegns internaziunalas procurian per stabilitad e segirezza da dretg e garanteschia uschia bainstanza a nus tuts. L'approvaziun da l'iniziativa limitassia dentant massivamain l'abiltad d'agir dal cussegl federal e dal parlament pertutgant la cooperaziun cun partenaris en l'exteriur. Noss pajais pudess alura visar u rumper – schizunt

retroactivamain – numerus contracts senza avoir la pussaivladad da tschertgar soluziuns pragmaticas. La pbd ditgia cleramain na a questa iniziativa che manass nossa terra ad in'isolziun egoistica.

Betg periclitat ils dretgs umans

Tenor cussegliera naziunala *Silva Semadeni* (ps) vegn la Svizra considerada sin tut il mund sco stadi progressiv che giuda ina gronda confidenza sco stadi da dretg. La Svizra dettia paisa a relaziuns constructivas ed amicabileas cun ils ulteriurs stadis ed ella respecta ils contracts. Uss mettia in'initiative schizunt en dumonda la protecciun dals dretgs umans ed ignoreschia uschia las valurs essenzialas da noss pajais. Per la Partida socialdemocratica saja quai il motiv principal dad esser cunter l'iniziativa. Cun ils dus exempels davart ils uffants plazzads en l'ester e las unfrendas d'asbest documentescha Semadeni che pir la revocaziun als dretgs umans ed il squitsch d'ina sentenza dal Tribunal da Strassburg han la finala procurà per ina indemnisaziun correspondent. U che la pps na para betg da sa guardar da quels fatgs u ch'ella ignoreschia els, di Semadeni. La pps pretendia da s'engaschar per ils dretgs dal pievel e per la democrazia, effectivamain fetschia ella dentant gist il cuntrari.

Contracts internaziunals èn impurtants per l'economia svizra

Ord sias experiencias sco cussegliadra da comunicaziun per interpresas sa deputada *Vera Stiffler* (pld) sincerar che la credi-

biltad, la confidenza e la fidavladad sajan impurtantas premissas per il success d'in'interpresa. Il medem valia dentant era per las relaziuns da la Svizra cun l'exteriur. Sche l'iniziativa vegnia acceptada valian tut ils contracts gia sigillads mo pli cun resalva. L'iniziativa saja plain cuntradiziuns, stgaffeschia uschia malsegirtads e mainia a l'isolaziun. Quai fetschia donn a nossas interpresas, è Stiffler ferm persuadida. Cun pretendere ch'il dretg naziunal haja prioritad vers ils dretgs dals pievels pretendian ils iniziants nagut auter che da violar u rumper contracts bilaterals. Fitg nuschaivla fiss l'iniziativa cunzunt per l'industria d'export ed import e da quella dettia numerusas er en il chantun Grischun.

Dretgiras independentas èn premissa per nossa democrazia

Il parsura dals verds-liberals *Gaudenz Bavier* conceda che la pps haja in talent spezial da reducir sias pretensiuns sin ina quintessenza minimala bain chapibla per scadin. Nagin da nus vul gea avoir «derschaders esters» e nagin è «cunter decider sez». Problematic èsi cunzunt sch'il titel placativ maina en errur il suveran. Quai saja deplorablmain il cas tar l'iniziativa en votaziun. Enstagl da cleritad e segirezza promova l'iniziativa intschertezza ed instabilitad. Damai che la Svizra saja represchentada en ils tribunals internaziunals cun agens derschaders na constettia era la pretensiun da «derschaders esters» era betg. Cun sias pretensiuns falladas veglia l'iniziativa tschorventar sapientivamain il surveran.